

Escolliu una de les dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i responeu les qüestions següents.

Tremolant de por, em va venir al pensament, des d'un racó polsós de la memòria, una de les velles pregàries que la mare m'ensenyava de petit, i la vaig dir en veu baixa, a penes movent els llavis, amb una patètica, sobtada, covarda devoció.

Llavors vaig sentir el «clic». I res més.

Vaig obrir els ulls, sorprès de trobar-me viu.

Un gest d'irritada perplexitat distorsionava el rostre del farmacèutic. La pistola no s'havia disparat! Hi va tornar tres vegades, amb crispació creixent, sempre apuntant al meu cap. Clic, clic, clic. Després va abaixar el braç, incrèdul.

—Oh, vaja, quina contrarietat!

Llavors jo, de cop i volta, em vaig posar a riure com un boig, no sé per què, potser com un sistema instintiu per descarregar la tensió. O potser, en el fons, es tractava d'un atac d'histèria. Vaig sentir que tot el meu cos, sacsejat per les rialles, s'omplia d'onades de greix que pujaven i baixaven.

El farmacèutic em va clavar una mirada furibunda que em va ajudar a contenir-me una mica. Però el riure se m'escapava entre els llavis i pels forats del nas. Fins que vaig començar a sentir-me fatal. A causa d'aquell sacseig, em començava a pujar salivera a la boca. Vaig comprendre que vomitaria. Com més saliva m'empassava, més me'n tornava a pujar.

Si almenys em pogués aixecar!

Mentrestant, ignorant dels meus problemes, el meu assassí frustrat inspeccionava la pistola. Després d'haver tornat a treure i posar el carregador, va mirar pel canó.

—Aquests estris, de vegades...

I, sense més ni més, la pistola es va disparar. Just en aquell moment. Em vaig estremir amb el tro de l'arma, alhora que sentia a la cara una escalfor llefiscosa d'esquitxos calents.

Els subjectes més intel·ligents són, ja se sap, propensos a badades d'aquesta mena, impensables en persones normals. O potser va ser una disposició providencial? El Déu de la meva infantesa, el senyor dels fils, l'aranya còsmica, ¿m'havia doncs escoltat? La gent que invoca Déu sol alçar els ulls al cel, perquè se l'imagina en algun racó de l'univers. Jo, amb la meva experiència, podria dir-los això. Déu no és tan lluny: també es pot amagar dins el canó d'una pistola.

Josep N. SANTAEULÀLIA, *L'absent*, 2000

1. COMPRENSIÓ

- 1.1. Feu un resum del text que no ocupi més de sis línies. [1 punt]
- 1.2. Expliqueu i comenteu, a partir dels elements que ofereix el text, quina mena de religiositat sembla caracteritzar el personatge del narrador. [1 punt]
- 1.3. El narrador s'expressa, en general, amb un llenguatge clarament denotatiu. De vegades, però, recorre a expressions figurades que no sobten gens, perquè són de les que la llengua corrent acostuma a tenir incorporades. Indiqueu-ne quatre, d'aquestes expressions, i comenteu a quin tipus de figura de discurs o trop correspon cadascuna. [1 punt]
- 1.4. Per a cadascuna de les paraules següents, que trobareu subratllades en el text:

patètica

sobtada

irritada

furibunda

llefiscosa

proposeu un sinònim o una locució sinonímica que s'adigui amb el seu ús en el text. [1 punt]

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolueu en unes 150 paraules **un** dels temes següents: [2 punts]

- a) Escriviu una narració en primera persona sobre una situació de perill —real o imaginària— en què us hàgiu vist embolicats.
- b) La novel·la policíaca o el gènere negre: característiques principals. (Us podeu inspirar, per exemple, en el text proposat, però també en les vostres lectures anteriors de novel·les d'aquest gènere.)

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. Pareu atenció al text següent:

Els subjectes més intel·ligents són propensos a badades d'aquesta mena, impensables en persones normals. O potser va ser una disposició providencial?

Identifiqueu i reescribiu íntegrament, en el quadernet de respostes, cadascun dels fragments o constituents sintàctics d'aquest text que tenen funció a) de subjecte; b) d'atribut o predicatiu (de subjecte); c) de complement de nom; d) de complement d'adjectiu. [1 punt]

3.2. Cerqueu, en tot el text proposat, les oracions subordinades adjectives o de relatiu que hi hagi. Un cop identificades totes, a) reescribiu-les en el quadernet de respostes; b) indiqueu, per a cadascuna, quin antecedent té el seu pronom relatiu, i c) indiqueu quina funció sintàctica interna exerceix aquest pronom dins la subordinada que encapçala. [1 punt]

3.3. Considereu els següents fragments del text proposat, en què hi figura una forma de pronom feble reflexiu de tercera persona:

*La pistola no s'havia disparat
es tractava d'un atac d'histèria
ja se sap
se l'imagina en algun racó de l'univers
també es pot amagar dins el canó d'una pistola*

- a) Indiqueu quins d'aquests fragments corresponen a construccions impersonals i quins no hi corresponen.
 - b) En els casos de construccions no impersonals, indiqueu, fixant-vos en el text, quin subjecte tenen (o quin subjecte se'ls pot assignar, encara que en el text figuri com a antecedent).
- [1 punt]

3.4. Descriviu o transcriviu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres subratllades: [1 punt]

perplexitat em vaig posar pujaven i baixaven inspeccionava

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i responeu les qüestions següents.

En *La fam*, de Joan Oliver, hi ha un personatge central que absorbeix tots els altres. L'acció gira al seu entorn. Els personatges que l'envolten són *teatralment* els seus subordinats; no sabrem de llur vida més enllà del que transitòriament els lliga a les incidències d'aquesta figura abassegadora. Cap anècdota al marge de les que viu Samsó no ens alliberarà ni per un moment de la tirania que exerceix en escena aquest singular personatge d'una originalitat tan marcada i d'un realisme tan desconcertant.

Samsó és un personatge sense precedents en la nostra escena. Subratllem-ne l'aparició.

Samsó no té res del transhumant ascètic que suporta la misèria per vocació. No. Samsó és incapaç de convertir dos garbons en un violí, i encara que la seva afecció als pardals el porti al declivi de la seva aventura a reservar-los les molles de pa del seu esmorzar estem convençuts que no arribarà mai a sostenir-hi una conversa. Samsó no extreu cap idea filosòfica de la seva resignada indigència; ignora que existeixi l'esforç humà de convertir l'horitzontal en perpendicular, la peresa en esforç d'ascensió. Per pur atzar s'escau (i en trobar-s'hi el commouen vagues intencions subconscients de redempció) al centre d'una revolució pensada, organitzada, sentida profundament per homes honestos i espiritualment apassionats (Nel n'és un exemple incontrovertible) que poden fallar per pusil·lanimitat a l'hora de realitzar una acció mecànica, però no per infidelitat a la causa que defensen ni per covardia sentimental. Samsó és, simplement, un abúlic. No el mou cap ambició, cap passió, ni tampoc cap egoisme. Més que saber que ell existeix, sent o pressent que existeix quan «algú» en ell mateix transforma el seu braç en el pirata que arriscarà una aventura per apagar el rosec de la fam. No està tarat de misanthropia; és, repetim-ho, un abúlic perfecte. Misanthrop pur, no tan sols no aixecaria un bri d'herba en esclatar la revolució, sinó que troba en la lluita dels altres una satisfacció morbosa; en canvi, ell —i potser hauria calgut que l'autor ens expliqués aquesta reacció (no diem justifiqués) per tal de lliurar-nos alguna cosa més d'aquesta interessantíssima psicologia del revolucionari pervingut— assimila la inquietud tràgica de la gent que el volta i la passivitat expectant dels qui, a la barricada, esperen la veu de comandament que els impel·leixi a la lluita. A l'hora que Samsó es converteix en el líder d'aquell Centre revolucionari, no tenim cap mena de dubte, però, que es tracta d'una venturosa anestèsia de la seva apatia.

Xavier BENGUEREL, «Notes sobre *La fam* de Joan Oliver»,
Revista de Catalunya, núm. 89 (15-VIII-1938)

1. COMPRENSIÓ

- 1.1. Tenint present el que diu Xavier Benguerel del personatge de Samsó, feu un breu retrat d'aquest que no ocupi més de sis línies. [1 punt]
- 1.2. Per caracteritzar Samsó, l'autor del text sovint utilitza el procediment que consisteix a dir-nos que Samsó no és tal cosa o tal altra. Ens diu, per exemple, que Samsó no és un «transhumant ascètic». Un cop tingueu ben identificats dos exemples més d'aquest procediment, a) transcriviu-los en el quadernet de respostes; b) feu-ne, de cadascun, una glossa o un comentari. [1 punt]
- 1.3. En el text hi trobareu tres fragments entre parèntesis i un fragment entre guionets. Expliqueu amb claredat, per a dos d'aquests quatre fragments, que escollireu lliurement, quin tipus d'informació aporten o —cosa que és si fa o no fa el mateix— quin paper discursiu tenen (feu-ho, és clar, tenint en compte en quins contextos apareixen). [1 punt]
- 1.4. Per a cadascuna de les paraules següents, que trobareu subratllades en el text:
- indigència peresa pusil·lanimitat misantropia passivitat*
- proposeu un sinònim o una locució sinonímica que s'adigui (més o menys) amb el seu ús en el text. [1 punt]

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolueu en unes 150 paraules **un** dels temes següents: [2 punts]

- a) Redacteu una crítica personal de *La fam*, de Joan Oliver.
- b) El teatre, el cinema i la televisió en la societat actual.

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. Pareu atenció al text següent:

Cap anècdota al marge de les que viu Samsó no ens alliberarà ni per un moment de la tirania que exerceix en escena aquest singular personatge.

Reescriuiu íntegrament, en el quadernet de respostes, cadascun dels fragments o constituents sintàctics d'aquest text que tenen funció a) de subjecte; b) de complement o objecte directe; c) de complement de règim (CR o CRV); d) de complement circumstancial o adjunt. [1 punt]

3.2. A continuació es transcriuen parcialment, indicant-ne tan sols l'inici, unes quantes oracions encapçalades per *que*:

*encara que la seva afecció
que no arribarà mai
sinó que troba en la lluita
que es tracta d'una venturosa*

Fixant-vos bé en quins contextos apareixen aquestes oracions en el text, a) transcriviu-les senceres en el quadernet de respostes; b) indiqueu de quin tipus és cadascuna, i c) indiqueu quina funció sintàctica exerceix cadascuna. [1 punt]

3.3. Tenint present quins són, en el text proposat, els contextos en què apareixen els pronoms febles que tot seguit es reprenen subratllats:

els lliga subratllem-ne sostenir-hi en trobar-s'hi repetim-ho

indiqueu, per a cada pronom, a) a quin antecedent es refereix; b) quina funció sintàctica exerceix. [1 punt]

3.4. Descriviu o transcriviu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres subratllades: [1 punt]

personatge absorbeix tots acció transitòriament